

Vår referens/dnr:

Emil Görnerup

2020-04-24

Coronakrisens påverkan på företagens FoU

Allmän lägesbeskrivning:

- Många teknikföretag uppger att de trots krisens effekter försöker skydda sin FoU.
- Samtidigt måste de företag som fortfarande har verksamhet igång fokusera på produktion. Det gäller inte minst industrier där nedstängning och uppstart av produktionsanläggningar är mycket kostsam (exempelvis stålverk). Produktionslabb och pilotanläggningar prioriteras framför forskningslabb och FoU-personal allokeras vid behov om för att täcka upp.
- Störningar i produktion och distribution hos leverantörer har orsakat svårigheter i att få tag på insatsvaror för FoU. I kombination med personalbrist får det konsekvensen att tidplaner och deadlines för FoU-projekt skjuts framåt i tiden.
- Läkemedelsindustrin har just nu stora svårigheter att hålla de skarpa tidsramar som finns vid kliniska studier. Självklart prioriteras vård av Coronasjuka. Det leder dock till att pågående, mycket kostsamma projekt, riskerar att gå i stöpet.
- Forskningsintensiva startups och små innovationsbolag drabbas av finansmarknadens osäkerhet. I en undersökning genomförd av Ignite Sweden uppger två av tre startups med patent att de inte kommer att överleva sex månader. Över hälften av alla startups i undersökningar har fått projekt uppskjutna eller inställda. Risken för konkurser och att värdefulla tillgångar förloras eller köps upp av utländska bolag är stor

Förslag till åtgärder:

För att dämpa krisens effekter på näringslivets FoU krävs både akuta åtgärder och insatser i den kommande forskningspropositionen

Åtgärder på kort sikt:

- Genomför en förlängning av offentliga FoU-program där näringslivet deltar. Skynda på utbetalningar i redan beviljade projekt.
- Aktivera det statliga riskkapitalet för att rädda tech- och innovationsbolag som inte kan genomföra nyemissioner och därmed riskerar konkurs.
- Ge forskningsinstitut, universitet och högskolor i uppdrag att stödja näringslivets FoU genom subventionerad samverkans- och uppdragsforskning.
- Permitterade forskare bör ges möjlighet att använda sin tid som medfinansiering i offentliga FoU-projekt.

Forskningspropositionen i höst:

- I det osäkra läge som vi just nu befinner oss i finns det risker med att låsa forskningspolitiken fyra år framåt. Omvärldsläget förändras snabbt. Det är därför viktigt att forskningspropositionen ger möjlighet till tillfälliga överbrygningsinsatser parallellt med långsiktiga åtaganden kring strategiskt viktiga FoU-satsningar.
- Stärk kraven på lärosätenas näringslivssamverkan och nyttiggörande av forskning för att kompensera näringslivets minskade FoU-investeringar. Inför kraftfulla ekonomiska incitament kopplade till lärosätenas basfinansiering. Ett förslag är att återinföra den tidigare indikatorn för fördelning baserad på externa medel men att stärka upp näringslivskomponenten rejält. Det skulle skicka en tydlig signal till lärosätena.
- Inför en rörlighetspremie som belönar forskare som rör sig mellan akademi och näringsliv.
- Förläng de strategiska innovationsprogrammen. Nya satsningar bör ske inom områden där näringslivets FoU har drabbats särskilt hårt av krisen.
- Öka anslagen till forskningsinstituten samt inför generösare medfinansiering till forskningsprojekt i samverkan med näringslivet.

Övriga förslag:

- Öka skattenedsättningen för forskande personal. Viktigt att det nu också får effekt på de stora företagens FoU. En fördel med en generell skattenedsättning är att det når alla forskande företag till skillnad mot direkta stöd som bara når branscher och företag utvalda av regeringen eller av myndigheter.